

RESUMÉ
AF

MRS

MORS.DK

PÅ FORKANT

Projektet er støttet af På Forkant, der er en 3 årig kampagne i partnerskab mellem Realdania, KL og Erhvervsministeriet v. Erhvervsstyrelsen.

FORORD

Som en perle i Limfjorden ligger det skønne Mors, hvor det skal være attraktivt at bo, leve, gæste og arbejde. En vision som kommunen, i takt med at der bliver færre unge, flere ældre og sværere at tiltrække nye arbejdspladser til kommunen, dedikeret arbejder for at finde innovative løsninger på, og en opgave Morsø Kommune tager meget seriøst.

Derfor er det en stor glæde, at Morsø Kommune kan præsentere resultaterne af projektet Mors på forkant i denne rapport, en strategi der har det lange lys på, og peger frem mod 2030.

Projektet blev formuleret efter gennemførelsen af Serviceplan 2020. Fokus har været, at der skal skabes vækst og udvikling ved at bygge videre på nogle af de potentialer, vi allerede kender, men også få hjælp fra borgere, virksomheder og videnspersoner, der kan pege på nye sammenhænge og synergier, der kan danne grundlag for fremtiden på Mors.

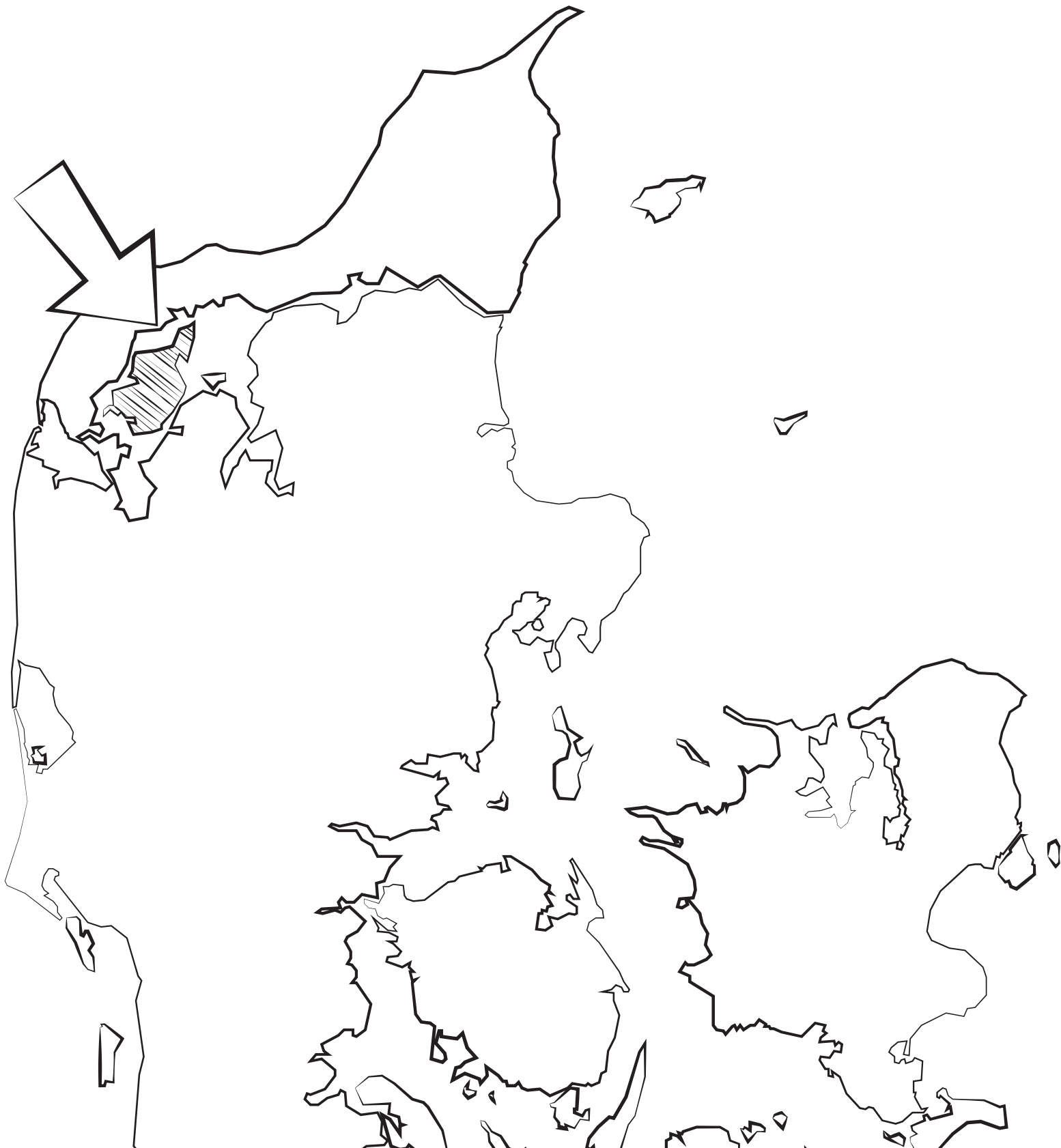
Derfor vil jeg gerne sige tak til alle dem, der har deltaget og bidraget med viden, interesse og udsyn.

Morsø Kommune ønsker med projektet at være på forkant med udviklingen, og være rustet til at træffe beslutninger på et oplyst grundlag. Mors på forkant er en overordnet analyse, der tager fat i 4 centrale temaer for den fremtidige udvikling; Livet på Mors, Frivillighed og samskabelse, Turismepotentiaer og erhvervsværdikæder. Temaerne indeholder en række anbefalinger som skal implementeres fra 2017 og frem.

Med dette projekt holder vi for alvor fast i vores slogan "sammen er vi bedst" - for det er om noget konklusionen, at det kræver samarbejde og en fælles indsats at holde Mors på forkant.

God læselyst!

Borgmester
Hans Ejner Bertelsen

MORS I TAL

Indbyggere: 20.816 (2016) fordelt på 10.519 mænd og 10.297 kvinder

Areal: 363,3 km²

Kystlinje: 151 km

Beboere i hovedbyen Nykøbing Mors: 9.012

FAKTA OM MORS

Dialekt: Morsingbomål

Udvalgte begivenheder: Skaldyrsfestival, Kultur-mødet og sommerkoncerter

Universitet: DTU Aqua er beliggende i Nykøbing Mors

MORS PÅ FORKANT

Formålet med Mors på forkant er at konkretisere styrkepositioner, der kan danne grundlag for en mere strategisk prioritering, der understøtter særlige vækst- og udviklingspotentialer.

Mors på forkant er en del af den landsdækkende kampagne "På Forkant", der er initieret af Erhvervsstyrelsen, Realdania og Kommunernes Landsforening (KL). Kampagnen har til formål at understøtte det strategiske udviklingsarbejde i kommuner, der oplever befolkningsmæssig tilbagegang. Projektet skal både omfatte et lokalt strategiprojekt i Morsø Kommune og skabe indhold til en fælles erfaringsopsamling på tværs af de deltagende kommuner.

Det overordnede mål for Morsø Kommune er at sikre forsat udvikling og vækst gennem disse styrkepositioner, og spille med på positive tendenser, der sætter lys på det attraktive liv, der kan føres i landdistrikterne. På Mors opleves allerede nu en positiv udvikling, hvor man for første gang i mange år har oplevet en lille befolkningstilvækst på 45 personer. Den nedadgående kurve er ikke nødvendigvis knækket, men det giver en fornyet tro på, at de indsatser, der gøres for at skabe vækst og udvikling trods alt gør en forskel.

Den strategiske tilgang i Morsø Kommune tager sit afsæt i 4 overordnede temaer, hvor der i forvejen er identificeret et unikt potentiale for Mors. Temaerne er konkretiseret i samråd med kampanjesekretariatet og har desuden udviklet sig dynamisk i løbet af projektets forløb.

De 4 temaer er:

Livet på Mors - DNA og bæredygtige landsbyer

Det har været interessant gennem projektet at få defineret en form for værdisæt, der tegner et fælles billede af Mors og de særkender, der præger befolkningen, kulturen og stedet Mors. Vi har i projektet kaldt det Mors' DNA – altså de genstreng, der er et fælles grundlag for vækst og udvikling på Mors.

Det har vi med projektet udkrystalliseret i 3 fremtidsscenarier, der alle bygger på de særlige værdier i DNA'et. Fremtidsscenarierne er beskrevet med et tilhørende landsbyudviklingsscenarie, hvor værdierne fra fremtidsscenariet er omsat til, hvordan landsbyernes udvikling kan se ud, hvis kommunen vælger klart at understøtte det enkelte scenarie.

DNA og bæredygtige landsbyer er udarbejdet i

samarbejde med konsulenterne Anna-Marie Dahl fra Futuria og Christel Ebsen fra CEbyfornyelse.

Frivillighed og samskabelse

Frivilligheden på Mors er helt unik, og det er svært at finde Morsingboer, der ikke på den ene eller anden måde er frivilligt engageret. Det er en enorm ressource for et lille samfund, at alle giver en hånd med, og noget som også er med til at skabe gode rammer for det liv, der leves på Mors. Med samskabelse har vi fået et nyt begreb, der på mange måder dækker over en arbejdsform, som har været anvendt i lang tid på Mors. Projektet prøver at definere, hvordan vi kan arbejde målrettet med at integrere og udvikle frivillighed og samskabelse på Mors.

Frivillighed og samskabelse er udarbejdet i samarbejde med konsulenterne Jacob Torfing og Eva Sørensen, der begge også er tilknyttet Roskilde Universitet.

Turismepotentialer

Et af de klare udviklingspotentialer Morsø Kommune har er turismen, men projektet forsøger at afdække, hvordan turismeindsatsen kan blive mere strategisk, og hvordan der skabes et naturligt flow af gæster, der kan udvide kendskabet og de gode historier fra Mors.

Turismepotentialerne er udarbejdet med Kvistgaard + Hird som konsulenter, der ud over konsulentvirksomhed også er tilknyttet Aalborg Universitet.

Erhvervsværdikæder

Som udgangspunkt er temaet erhvervsværdikæder bundet op på et overordnet ønske om at skabe flere arbejdspladser og tiltrække kvalificeret arbejdskraft gennem en "cluster" tankegang, hvor flere virksomheder indenfor den samme værdikæde, kan danne en synergi og en styrkeposition, der i fællesskab kan skabe vækst. I projektet fokuseres på hele værdikæder eller systemer af sammenhængende styrkepositioner på Mors og i området omkring Mors, for at undgå en for snæver fokusering på de enkelte styrkepositioner. Projektet fokuserer i udviklingen af værdikæder også på, hvilken investering, der kræves for at opnå en relativ konkurrencefordel på et område og anvende dette til at prioritere mellem forskellige udviklingstiltag.

Erhvervsværdikæder er udarbejdet i samspil med Morsø Erhvervsråd og konsulenterne Pluss og Iris Group.

RESUMÉ

Formål

Formålet med Mors på forkant har været at få et større indblik i en række stykkepositioner og hvordan deres sammenhæng er. Målet er at skabe initiativer og praksis, der kan sikre vækst og udvikling på Mors.

Tilgangen til Mors på forkant har været at få skabt et sikkert analysegrundlag, som sætter ord og sammenhæng på en række stykkepositioner og stedbundne potentialer.

Det at få uvildige øjne til at se på Mors og analysere sig frem til, hvordan Mors kan gribe opgaven an med at skabe vækst og udvikling, har været et af målene.

Livet på Mors - DNA og bæredygtige landsbyer

Hverdagen på Mors er fyldt med aktive og viljestærke mennesker, der engagerer sig i fremtiden for Mors. At deltage og være et led i en kæde, der er bygget på fællesskab er afgørende. Den klare geografiske afgrænsning på Mors gør det nemt for folk at knytte et bånd til stedet og føle et særligt tilhørsforhold til stedet. De naturlige rammer med Limfjorden og landskabet giver en indgroet styrke, hvor man er vant til at stå på egne ben og bære sin del af ansvaret. Dette brænder igennem i det fremtidsscenarie, der er tegnet af Mors, hvor det handler om at have et særligt sted som udgangspunkt i en global og hurtigt forandrende verden. Landsbyen som et bæredygtigt sted, hvor man kan have en base med mulighed for et stort frirum, både til at tænke store tanker, dyrke sine egne fødevarer, men også for at opleve stilheden og roen, som kontrasten til den daglige hastighed i verden. Analysen peger i særdeleshed på vigtigheden af, at have identitetsstærke landsbyer, da ens bopæl i dag er et valg mere end en selvfølge. Derfor skal landsbyen kunne tilbyde en klar identitet og skabe det tilhørsforhold, der mangler i en fortravlet storby.

Landsbyen er ikke en lukket organisme, hvor man lever hele sit liv, men skal i dag ses som en del af et individuelt netværk, hvorfor klyngelandsbyen er et nødvendigt vilkår, da landsbyen ikke længere kan rumme alle de aktiviteter og faciliteter, som det moderne menneske efterlyser.

Frivillighed og samskabelse

Udgangspunktet har for frivillighed og samskabelse at gøre nogle af de termer og processer, der knytter sig til området mere tilgængelige og operationelle. Analyserne peger på en række afgørende elementer, der skal til for at en kommune kan gå fra en new public management tilgang i retning af en samskabelsesarena, hvor flere tager ejerskab og engagere sig med et fælles ansvar for at skabe udvikling og et godt grundlag for fremtiden. I høj grad peges der på villighed til at åbne op overfor i fælleskab at tackle komplekse problemstillinger, ved at bringe mest mulig viden i spil. Noget af der er afgørende for folks lyst til at være frivillig og deltage i samskabelse er fornemmelsen af, at alle får noget ud af det, og bidrage med det de er bedst til. En af de funktioner kommune skal fastholde ift. de frivillige er villigheden til at supportere det frivillige initiativ, både gennem uddannelse og projektsparring, samtidig med den økonomi som kommune har adgang til og bedre kan forvalte f.eks. ved at bistå med fundraising og som projektpartner til styring af komplicerede processer.

Som refleksion på samskabelse har der været skepsis om alle kommunale opgaver kan løses i en samskabelsesarena. Det er nok ikke realistisk, der vil være opgaver, som kræver en omfattende specialiseret kompetence og som er kerneydelser for en kommune. Men der kan være deelementer af kerneydelserne, hvor man kan forstille sig, at der på sigt bliver åbnet mere op for samskabelse.

Turismepotentialer

Analysen i Mors på forkant peger på at Mors' "catchment area" er afgørende betydning for udviklingen inden for turismen, da Mors på mange måder ligger langt fra det meste, og der dermed ikke er et naturligt flow af turister til Mors.

Løsningen for at bringe Mors på forkant inden for

turisme er at arbejde for at skabe dette naturlige flow af gæster. Et af de stedbundne potentialer, der kan udnyttes i denne sammenhæng er passionen for events - når ildsjæle ønsker at dele deres passion for deres hjertebarn med andre, så bliver det ofte gennem events. Der findes en lang række eksempler på events drevet på passionen, fra Skaldyrsfestival, pilgrimsvandring til Kulturmødet.

Som supplement til understøttelse af events, skal der forsat arbejdes med af forbedre rekreative faciliteter og attraktioner på Mors, så den samlede oplevelse af Mors bliver en helstøbt turistoplevelse.

Erhvervsværdikæder

Erhvervsværdikæderne, når man ser på dem ud fra et statistisk grundlag, peger ikke på en særlig specialisering som Mors kan satse på at understøtte. Derimod peger de i retning af, at der er et vækstlag, som kan boostes og motiveres til at omsætte deres iværksætterdrøm til virkelighed. Den passion, som driver ildsjæle og frivillige burde kunne omsættes til iværksætteri, hvis flere får mod og rådgivning til at tage skridte ud i iværksætteri.

Derudover falder det, som kunne være særlige erhvervsværdikæder ind i mængden, da der generelt ikke er mange virksomheder inden for hver branche på Mors. De erhvervsværdikæder, der kan arbejdes direkte med er derfor mere af brandingmæssig værdi. Det kunne f.eks. være Limfjorden som forrådskammer, hvor der bredt kan satses på at understøtte skaldyrsproduktionen og formidlingen af skaldyr som en sund og attraktiv spise til fordel for erhvervet og Mors som helhed.

Sammenfatning

Den røde tråd gennem de forskellige temaer er den enorme drivkraft eller det som fremtidsforsker Anne-Marie Dahl kalder selvbatteri. Der findes selvbatteri blandt morsingboerne både til at tage aktiv del, men også realisere egne idéer og drømme. Det er en drivkraft, som i høj grad skal understøttes. Passionen for events og det at være en del af et fællesskab i stort og småt træder klart frem.

Der tegner sig også et billede af, at netværk og fællesskab i sig selv er en kilde til at skabe mere udvikling, ved at blive sat sammen med nogen, der har en anden baggrund og viden kan der opstå innovative løsninger på kendte problemstillinger.

Mors på forkant giver et fremragende analysegrundlag for at igangsætte yderligere projekter og opgaver med afsæt i at skabe vækst og udvikling på Mors. Med de 4 konsulenters analyser peger Mors på forkant ind i fremtiden med et solidt grundlag og afsæt til videre bearbejdning.

PROCES

Morsø Kommune har i forhold til det lokale ejerskab valgt at være overordnet koordinator på projektet, og bruge 4 forskellige konsulenthold til de 4 temaer. Det er gjort med baggrund i at skabe mere råderum i den økonomiske ramme, hvor konsulenterne har kunnet bruge tiden til at arbejde sig ind i opgaven og analysere sig frem til nye anbefalinger, der kan være med til at få udviklingen på Mors til at være på forkant. De har derfor ikke skullet bruge tid på opsætning og procesbeskrivelser, som Morsø Kommune til gengæld har varetaget. Derudover har Morsø Kommune fokus på at skabe lokalt ejerskab, hvilket gøres ved at lade projekter udvikle sig i takt med organisationen og politikerne fremfor en given kontrakt med ét konsulenthus. Det betyder også, at Mors på forkant har rykket sig undervejs og optaget nye strømninger, som f.eks. integration mellem erhvervsværdikæde-temaet og Morsø Erhvervsråds analysearbejde ift. vækst blandt virksomhederne på Mors. Således udarbejdes der nu en fælles vækstanalyse, hvor Mors som helhed får mere for pengene, da to projekter kunne kombineres til ét.

Inddragelse – samskabelsens ånd

Som en del af DNA'et på Mors er det at gøre ting sammen afgørende, derfor er Mors på forkant i høj grad et projekt, hvor vi løbende har involveret borgere og forskellige relevante aktører. Det er gjort for at holde fokus på, hvad der er afgørende for udviklingen set med et bredere perspektiv, end det konsulenter og projektgruppen kan udtænke. I forbindelse med definitionen af DNA har det været særlig vigtigt at lave en bred inddragelse, for at det er i øjenhøjde med Morsingboerne.

Metoden til inddragelse har været mindre workshops og oplæg, hvor mange kommer til orde og kan byde ind med deres perspektiv. Borgere, aktører og politikere er blevet sat sammen på

tværs, så der udveksles viden og synspunkter, og dermed skabes basen for et stærkere fundament i projektet.

Undervejs er Kommunalbestyrelsen blevet inddraget og involveret med regelmæssige temamøder, hvor konsulenterne har fremlagt deres analyser og anbefalinger baseret på interviews med aktører og workshops med borgerne.

Organisering

Mors på forkant har været organiseret som en tværgående projektgruppe, der primært inddrager de afdelinger, der refererer til Beskæftigelses- og Erhvervsudvalget og Teknik- og Miljøudvalget, da det er her, der arbejdes med planlægning, erhvervsudvikling og bosætning. Men både Livet på Mors og Frivillighed og samskabelse er temaer, der ikke afgrænser sig til disse områder alene, derfor er der også arbejdet med en bred inddragelse af forskellige chefer såvel som medarbejdere. Den tværgående projektgruppe har haft ansvar for tilrettelæggelse af aktiviteter og fremdriftssikring af projektet, men også for forankring af projektet hos topledelse og politikere.

